

# Liite 1 Östersundomin osayleiskaavan keskeisiä SL-varausta edellyttäviä luontokohteita

## 1. Bruksvikenin suojelualan ympäristö

Perustetun suojelualan rajausta on linnusto- ja metsäluontoarvojen osalta epätydyttävä. Kaavassa on syytä osoittaa SL-varauksella Bruksvikenin tärkeän lintualan (arvoluokka I) suojelemattomat osat (mukaan lukien Revenin metsäinen niemi sekä länsireunan luontotyyppikartoituksessa arvokkaaksi todettu iso rantalehtokuvio). Lisäksi SL-varauksen ansaitsevat puustoltaan monipuoliset, tärkeän lintualan rajauksen ulkopuolelle jäävät kangasmetsät edellä mainitun lehdon sekä Kantarnäsintien välissä.

## 2. Kasaberget–Kantarnäsbergetin alue

Kumoutuneen Östersundomin yhteisen yleiskaavan Natura-vaikutusarvioinnissa keskeisen tärkeäksi Natura-alueiden metsälinnustolle todettu laaja metsäinen selänne, jonka luoteisosasta sisältyy Natura 2000-rajaukseen. Kohteen pohjoisosasta on rajattu osaksi Kasabergetin valtakunnallisesti arvokasta kalliomuodostelmaa.

Kallioselänteellä on huomattava keskittymä metsäluontoarvoiltaan merkittäviä kangas- ja kalliometsiä sekä puustoltaan monipuolisia korpimuuttumia ja turvekankaita. Lisäksi kohteella on vajaa kymmenkunta tuoreessa luontotyyppiselvityksessä yksilöityä vesitaloudeltaan säilynyttä piensuota ja muutamia lehtokuvioita. Metsillä on erityistä lajistomerkitystä vaateliaille kääpä- ja orvakkalajeille sekä linnustolle. Kohde toimii jo nyt erittäin hyvänä tukialueena Natura 2000-alueen suojeluille metsille ja sen luontoarvot (mm. lahoppuustoisuus) ovat nopeassa kehitystilassa. Esitämme koko yhtenäisen metsäalueen (noin 110 ha) osoittamista SL-varauksena.

## 3. Ribbingön metsä (Ribbingintien pohjoispuoli)

Torpvikenin suojellun lintukosteikon eteläpuolinen metsäalue sisältää luontolaadultaan vaihtelevia osia. Ribbingintien varressa on monipuolisia, melko lahoppuustoisia lehto-, kangas- ja kalliometsiä, joista vain osa on tunnistettu aikanaan tehdyssä METSO-selvityksessä. Metsäalueen keski- ja luoteisosassa on iso kuvio melko yksipuolista varttuvaa mäntyvaltaista kasvatusmetsää. Suojelualan reunassa on lisää arvokkaita lehto- ja kangasmetsiä. Kohteella on METSO- ja sijaintiarvojen ohella merkitystä ainakin vaatelioiden kääväkäsajien suojelulle. Esitämme ensisijaiseksi SL-varaukseksi koko Ribbingön metsää, toissijaisesti tuemme rajausta, josta rajataan ulos edellä mainitun yli 10 ha laajuisen kasvatusmetsäkuvion länsiosaa.

## 4. Marbackenin alue

Marbackenin pohjoisosan metsäinen mäki sekä Talosaarentien eteläpuolinen alava ja reheväpohjaisempi osa muodostavat erään Östersundomin eteläpuoliskon keskeisistä maisemanäkymistä. Metsäalueelta löytyy merkittävä keskittymä luonnontilaisen kaltaisia kangas-, lehto- ja kalliometsiä sekä luontotyyppikartoituksessa tunnistettu arvokas korpiräme. Talosaarentien ympäristössä on muutamia luontoarvoiltaan vähäisempiä kuvioita, mutta niiden osuus on arvometsiin nähden maltillinen. Lajiston osalta kohteella on merkittävää arvoa kääväkkäiden lisäksi myös osana Sjöängenin tärkeää lintualluuta. Lisää arvoa suojelusuunnittelun kannalta tuo metsäalueen suora liittyminen etelässä Bruksvikenin suojeltuun lintulahteen. Koko Marbackenin rakentamaton osa on syytä osoittaa SL-varauksena, Talosaarentien varren tontit sekä yksi niihin liittyvä lehtikuusikkokuvio on syytä rajata ulos.

## 5. Talosaaren metsät

Talosaaren metsät sijaitsevat kahden Östersundomin lintuvesien osa-alueen (Torpviken, Kapellviken välissä) sisältäen runsaasti erilaisia metsäluontoarvoja sekä hieman myös piensuota. Alueen metsäluontoarvoista tärkeimpiä ovat eri puolilta aluetta löytyvät melko runsaslahoppuustoiset kangas- ja lehtometsät, useat luonnontilaisen kaltaiset kallioalueet sekä muutamia piensuota. Lajiston osalta metsillä on erityismerkitystä kääväkkäiden ohella linnustolle. Moninaisten luontoarvojen ja sijainnin takia koko metsäinen alue tai ainakin valtaosa siitä on perusteltua osoittaa SL-varauksena, joskin tärkeimmät metsäluontoarvot painottuvat

Talosaaren itäpuoliskon etelä-, itä- ja koillisosiin, muille Kapellvikenin ranta-alueille sekä Talosaaren länsiosaan.

## **6. Östersundominlahden tärkeän lintualueen Natura 2000-rajaukseen kuulumattomat osat**

Yleiskaavassa on syytä osoittaa SL-varauksella ne Östersundominlahden tärkeään lintualueeseen (arvoluokka I) kuuluvat alueet, jotka eivät sisälly Natura 2000-alueen rajaukseen.

## **7. Karhusaaren arvokkaimmat metsät**

Karhusaaren alueen metsäiset luontoarvot on tunnistettu sangen huonosti luontotietojärjestelmässä. Luontoharrastajien maastokäynneillä (mm. Liite 3) alueelta on paikallistettu merkittävä keskittymä luonnontilaisen kaltaisia ja lahoppuustoisia kallio-, kangas- ja korpimetsiä sekä arvokkaita lehtokuvioita. Metsistä on myös runsaasti havaintoja vaatelialaista lahoppuulajeista (lahokaviosammal, kääväkkäät). Luontotyyppikartoituksessa on tunnistettu arvokkaiksi vain puolen tusinaa piensuota sekä muutamia lehtokuvioita.

Alueella tulee toteuttaa metsäluontoarvojen kattavampi selvitys (METSÖ-elinympäristöt) ja ainakin laajimmat ja edustavimmat metsäalueet tulee osoittaa osayleiskaavassa SL- tai VL/luo-kohteina.

## **8. Gumbölen kallioalueet ja lampareet**

Kohteen pohjoisosassa on Helsingin kaupungin vuoden 2011 selvityksessä arvokkaaksi todettu METSÖ-elinympäristöjen keskittymä (luonnontilaisen kaltaisia kangasmetsiä sekä hieman kangasmetsiä). Eteläosa on vasta myöhemmin hankittu kaupungille, joten sen alueelta ei ole METSÖ-tietoja. Vuoden 2008 kasvillisuusselvityksessä (Enviro 2008) alueelta on kuitenkin tunnistettu useita luonnontilaisen kaltaisia kalliokuvioita, yksi ruohokorpi sekä biologisesti mielenkiintoisia pikkulampareita. Tuoreimmassa luontotyyppiselvityksessä alueelta on paikallistettu neljä arvokasta piensuota. Lisäksi alue on osa Itäsalmen metsien tärkeää lintualueita. Kohteella on arvokkaiden METSÖ- ja luontotyyppikuvioiden osittaisesta pirstaleisuudesta huolimatta ilmeistä perustetta yhden tai useamman SL-varauksen tai vähintään V/luo-alueen kaavalliseen osoittamiseen.

## **9. Stora Dammen, puronvarsi sekä lähialueet**

Monipuolinen ja melko laaja luontokokonaisuus, jolla on huomattavien luontotyyppi-arvojen (pääosin luonnontilaisen kaltainen puro, runsaasti reheviä lehtoja, arvokas luhta ja lampi) lisäksi lajistollista merkitystä ainakin lintujen, lahottajalajien sekä sudenkorentojen kannalta. Lisäksi kohde muodostaa toiseksi tärkeimmän ekologisen yhteyden Östersundomin Natura-alueen sekä Sipoonkorven välille. Kohteen kaakkoisosasta osa on suojeltu luonnonsuojelulain luontotyyppinä (jalopuumetsä). Kohteella ei ole vuoden 2011 maanomistusolojen takia toteutettu METSÖ-selvityksiä, minkä takia kangasmetsiä koskeva tietopohja on kohteen osalta vakavasti puutteellinen. Nykyisin kohteen länsiosa (Stora Dammenin ympäristö) on kaupungin omistuksessa. Stora Dammen ympäristöineen sekä puronvarsi siihen liittyvine arvokkaine lehtoineen tulee osoittaa kaavassa SL-varauksena, kuten myös mahdolliset muut Stora Dammeniin liittyvät monimuotoisuusarvoja sisältävät metsät. Kohteen ulkorajojen asiallinen määrittely varsinkin Stora Dammenin ympäristön osalta edellyttäne lisäselvityksiä, noin 12 ha laajuinen rajausta kattaneet tärkeimmät luontoarvot.

## **10. Immersbackan lehto**

Uudenmaan liiton Uusimaa 2050-kaavan yhteydessä maakunnallisesti arvokkaaksi toteama lehtovaltainen alue, jolla on erityistä merkitystä myös ekologisten yhteyksien kannalta. Kohteella on huomattavien lehtoarvojen ohella merkitystä pienvesien sekä lahoppuustoisten lehto- ja kangasmetsin suojelulle. Kohde on myös osa Immersbackan metsäalueen tärkeää lintualueita. Kohteen lajistopotentiali tunnetaan hyvin puutteellisesti eli varsinkin lehtonotkon alueella on suuri potentiali uhanalaisten lahoppuulajien esiintymiselle. Arvokas kokonaisuus jatkuu hieman myös Sipoon puolelle. Kohde on syytä osoittaa kaavassa noin 12 ha laajuisena SL-varauksena.

## **11. Edustavin osa Rödjan–Kattrumpanin alueen METSO-kohteista ja luontotyypeistä**

Porvoonväylän eteläpuolelta, Knutersintien ja Puroniityntien välistä, on paikallistettu huomattava määrä arvokkaita METSO-elinympäristöjä (kalliometsiä, jonkin verran kangasmetsiä, rämeitä ja lehtoja). Lisätietoa alueen luontotyyppi-arvoista on saatu vuosien 2017-2020 luontotyyppikartoituksessa, jossa alueelta on paikallistettu lisää arvokkaita lehtokuvioita. Lajistoarvoja kohteella on ainakin linnustolle (osa Immersbackan metsäalueen tärkeää lintualueutta) sekä vaatelialle lahottajalajistolle (liite 2). Kohteen metsillä on merkitystä myös luonnonympäristöjen itä-länsisuuntaisen kytkeytyneisyyden säilyttämiselle Porvoonväylän eteläpuolella.

Esitämme, että alueen yhtenäisimmät arvokkaiden METSO-kohteiden ja luontotyyppien keskittymät huomioidaan SL-varauksella tai vähintäänkin V/luo-merkinnällä.

## **12. Norrbergetin ja Landbon välinen luonnontilaisen kaltaisten metsien keskittymä**

Alueella on huomattava keskittymä monipuolisia, monien luontotyyppien (luonnontilaisen kaltaiset kallio- ja kangasmetsät, piensuot, pienvedet) ja lajiryhmien (linnut, käävät, lahokaviosammal) kannalta arvokkaita metsiä. Arvokkaimmat metsäiset alueet on rajausten osalta yksilöity parhaiten kahden arvokkaan kääpäalueen rajauksissa (Norrberget 77 ha, Landbon länsipuolinen metsä 37 ha), joskin joitakin erityisen arvokkaita metsäalueita jää myös näiden ulkopuolella. Vähintään kääpäalueet, jälkimmäiseen alueeseen rajautuvat muutamat METSO-arvokuviot sekä yhtenäisen aluerajauksen kannalta tarkoituksenmukainen määrä Östersundominpuron vartta on syytä osoittaa kaavassa SL-varauksella. Muodostuvalla noin 130 ha alueella voi itsenäisenä kohteena arvioida olevan valtakunnallista suojeluarvoa. Sen arvoa luonnon ja virkistyksen kannalta lisää suora liittyminen Sipoonkorven kansallispuistoon.

## **13. Hältingträsk–Hältingbergetin alue**

Helsingissä harvinaisen edustavan metsä- ja suorantaisen lammen ympärillä on merkittävä keskittymä varttuneita ja vanhapuustoisia kangas- ja kalliometsiä. Erityisen arvokkaita näistä metsistä ovat METSO-kohteinakin arvokkaiksi todetut Hältingbergetin luonnontilaiset kalliometsät lammen etelä-kaakkoispuolella, lammen ja Puroniitynmäen väliset kalliometsät lammen koillispuolella sekä lammesta länsilounaaseen sijaitsevat vanhemmat kallio- ja kangasmetsät. Maisemiltaan poikkeuksellisen hieno Hältingberget on luokiteltu myös paikallisesti arvokkaaksi kalliomuodostelmaksi, lisäksi kohde on keskeinen osa Eteläisen Sipoonkorven tärkeää lintualueutta (arvoluokka I). Edellä mainitut kohteet, lampi sekä lammen pohjoispuolen kokonaisuutta varsinkin maiseman ja virkistyskäytön kannalta täydentävät metsät on syytä osoittaa kaavassa SL-varauksena. Alueelle kaavaillusta maanlajityshankkeesta on syytä luopua.

## **14. Långkärrsberget–Puroniityn metsät ja suot**

Voimalinjan länsi- ja itäpuolella on säilynyt huomattava pinta-ala (yli 80 ha) METSO-kriteereillä arvokkaita kangas- ja kalliometsiä, joiden joukossa on myös luonnonsuojelullisesti arvokkaita korpimuuttumia ja turvekankaita, korpia, rämeitä, lehtoja sekä vaihtelevasti säilyneitä pieniä puroja ja noroja. Vuosien 2017–2020 luontotyyppikartoituksissa arvokkaiksi on todettu lisäksi parisenkymmentä suo- ja lehtokuvioita METSO-kohteiden sisältä ja lähiympäristöstä. Kohteen yksi erityisarvo ovat kalliomäkien puuston huomattavan korkea luonnontilan aste sekä monien kuvioiden Helsingin oloissa poikkeuksellisen vanhat männyt. Kohde on myös keskeinen osa Eteläisen Sipoonkorven tärkeää lintualueutta elättäen muun muassa monia läheisten Natura-alueiden vaatelialta metsälintulajeja. Kohteen arvoa luonnon ja virkistyskäytön kannalta lisää sen suora liittyminen Sipoonkorven kansallispuistoon. Vähintään yhtenäisimmät ja laajimmat METSO-elinympäristökeskittymät sekä näihin liittyvät luontotyyppikohteet on syytä osoittaa kaavassa SL-varauksina.